

I Owe My Life to You

"When a man will have a wayward and rebellious son (Devarim 21:18)."

"This is a pretty serious crime, Avi. The son receives the death penalty."

"Yes, Chaim. Hashem Yerachem (Hashem should have mercy). How did he get himself into such a predicament?"

"The verse itself gives us a clue. 'He does not listen to the voice of his father and the voice of his mother.' A child who does not listen to his parents is bound to get into trouble."

"This is one of the foundations of the mitzvos of honoring and fearing parents, Chaim – carrying out their wishes."

"I have a question about that mitzvah, Avi. Perhaps you can answer it for me."

"I will try."

"The Talmud Yerushalmi in the beginning of Mesechta Peah calls the mitzvah of *kibbud av v'aim* (honoring parents) '*chamurah she'bi'chamuros*' (the most serious of the serious mitzvos). Why? What makes this mitzvah so severe?"

"Much has been written on this subject, Chaim. *Kibbud av v'aim* is one of the *Aseres Ha'dibros* (Ten Commandments). These mitzvos are the most fundamental, and form the basis for all of the 613 mitzvos. Therefore, *kibbud av v'aim* is one of the foundations of the Torah. However, our sages give even more importance to this mitzvah. Tanna Di'Be Eliyahu (chapter 26) explains that all Ten Commandments are tied into *kibbud av v'aim*. One who honors his parents will never come to transgress the other commandments."

"I see."

"Furthermore, the Torah itself connects honoring and fearing ones parents to honoring and fearing The Creator, as the verses state, 'Honor Hashem with your wealth' (Mishlei 3:9), and 'Honor your father and mother' (Shemos 20:12). 'Fear Hashem your G-d' (Devarim 6:13), and 'A man will fear his mother and father' (Vayikra 19:3)."

"Fascinating."

"Cursing ones parents carries the death penalty, just as cursing Hashem. Striking ones parents and drawing blood also carries the death penalty, whereas striking another Jew is only a monetary crime. These laws all indicate the gravity of this mitzvah of *kibbud av v'aim*."

"I realize that this is a very important subject, Avi. Let me ask you a more fundamental question. Why is giving honor to parents so important?"

"Hmmm. Let's see. I suppose the best way to explain this, Chaim, is to give a dramatic example of the opposite *middah* – *chutzpah*. Look at Paroh. He made the following statement, 'The river is mine and I created it' (Shemos Rabba). He be-

lieved that he was a god."

"That is ridiculous."

"True, but with an attitude like that, he did not have to respect anyone including Hashem. That is why he said, 'Who is Hashem that I should heed His voice?' (Shemos 5:2)"

"I am beginning to understand, Avi. If we do not properly honor our parents, we are demonstrating a denial of their giving birth to us."

"Yes. The gemora (Kiddushin 30b) states that there are three partners in the creation of a person – Hashem, the father, and the mother. These three give a child life. We owe our life to our parents. Now, let me ask you, Chaim, is there anything more precious than life? Imagine someone was told that he had one month to live. However, he could extend his life another five years by paying a huge sum of money. Would anyone refuse?"

"Of course not! Life is more precious than money."

"Exactly. Our parents gave us life, the most precious possession in the world."

Listen to your Father and Mother

Therefore, we owe our lives to them. We owe them the most precious thing in the world. The Chayei Odom explains that respecting and honoring them is our way of repaying that debt. The Sefer HaChinuch adds that a child should realize in his heart that his parents are the reason that he is living in this world. Therefore, they are truly deserving of his ultimate honor. They brought him into this world and put much effort into keep him alive and raising him. When a person internalizes this fact, he will come to appreciate the goodness that The Creator does for him."

"What a compelling thought."

"The negative side of this mitzvah is equally serious. One who shirks this obligation is called wicked, as the verse states, 'The wicked one borrows but does not repay' (Tehillim 37:21). Not only that, he is compared to an animal."

"Why, Avi?"

"Because an animal feels no connection with the parents who bore him. If he gets hungry enough, he will eat his own mother. That is the ultimate lack of respect for parents."

"That is frightening. The Torah itself demonstrates the significance of this mitzvah by stating the blessing that comes from observing it – '*areichus yomim*' –

long life. As the verse states, 'Honor your father and mother, so that your days will be lengthened' (Shemos 20:12). The gemora (Kiddushin 30b) adds that when a child honors his parents, Hashem considers it as if He dwells among them, and the child honors Him. The Gemora Yerushalmi counts it among those few mitzvos for which we receive reward in both this world and the world to come. Our sages add that the children of the one who honors his parents, will go on the straight path, and be worthy of receiving Heavenly blessings. Therefore, they will come full circle. Those children will honor their father, just as he honored his parents (Abarbanel)."

"That is truly wonderful, Chaim. As good as the rewards for honoring parents are, the punishments for violating this mitzvah are equally severe. A child who humiliates his parents receives a curse, as the verse states, 'Cursed is the one who degrades his father or mother' (Devarim 27:16). The Chayei Odom states that a child who says that he owes no gratitude to his parents will become widowed, mute, and deaf."

"O vey! Okay, let's get practical, Avi. How do we honor and fear our parents?"

"The laws are listed in Shulchan Auruch Yoreh Deah – chapter 240, Rambam Hilchos Mamrim – chapter 6, Chayei Odom – chapter 67, and Kitzur Shulchan Auruch – chapter 26. Very briefly, we must honor them by serving them food and drink, helping them dress, and escorting them when they enter and leave. This should all be done with a happy facial expression. Fearing them includes not standing, sitting, or praying in their designated place, not contradicting or verifying their words, and not calling them by name. Some say that honoring them includes realizing their greatness, and loving them as much as they love him."

"I'm ready to honor my parents with all of my heart, Avi."

"May Hashem bless you and give you much reward."

Kinderlach . . .

We owe the most precious thing in the world to our parents – our lives! How can we ever repay them? By honoring and fearing them. This is not just any mitzvah, but a huge mitzvah! It is a foundation of the entire Torah! Hashem makes this mitzvah very attractive to us by offering huge rewards in this world and the next. Kinderlach, your parents love you more than anything in the world. Love them back! Appreciate what they have done for you! Once you feel this in your heart, honoring and fearing them will become second nature. When you see your father or mother repeat this motto to yourself, "I owe my life to you! Of course I will honor and fear you!"

והגדת לבנר

פרשת כי תצא

ולפיכך, אנו חבים להם את חיינו. אנו חבים להם את הדבר היקר ביותר בעולם. ה'חיי אדם' מסביר שכיבוד הורים ומוראם היא הדרך שלנו להחזיר את החוב הזה. בעל ספר החינוך מוסיף שעל הבן (והבת) להרגיש בלבבו שהוריו הם הסיבה לקיומו. לפיכך, באמת מגיע להם כבוד גדול זה. הם הביאו אותנו לעולם והשקיעו בו מאמצים רבים כדי לקיימו ולגדלו. כאשר אדם מפנים עובדה זו הוא בא לידי הכרה בטובות שהבורא עושה עמו. "מחשבה מחייבת מאוד."

"העבירה על מצווה זו חמורה באותה מידה. מי שמשמטמט ממילוי חובה זו נקרא רשע, שנאמר 'לווה רשע ולא ישלם' (תהלים ל"ז, כ"א). ולא רק זה, הוא משול לבהמה."

"מדוע, יוסי?"

"כי בהמה אינה חשה שום קשר להוריה. אם תהיה רעבה מספיק, היא מסוגלת לאכול אותם. זהו השיא של חוסר כבוד כלפי הורים." "מפחד מאוד. התורה עצמה מדגישה את חשיבות המצווה בכך שהיא מודיעה לאיזו ברכה נזכה אם נקיימה: אריכות ימים. 'כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך' (שמות כ', י"ב). הגמרא (קידושין ל' ע"ב) מוסיפה שכאשר בן מכבד את הוריו, אומר ה': 'מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני'. הגמרא בירושלמי מונה מצווה זו בין המצוות המעטות שעבורן אנו מקבלים שכר גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. וחז"ל הוסיפו עוד שבניו של מי שמכבד את הוריו הולכים בדרך הישר, וראויים לקבלת ברכת שמיים. וכך נסגר המעגל: בניו אלה יכבדו את אביהם כפי שהוא כיבד את הוריו שלו. (אברבנאל)"

"דברים נפלאים באמת, חיים. וכמו שרוב השכר על כיבוד הורים, כן רב העונש על אי קיום מצווה זו. ילד המבייש את הוריו נמצא מקולל, כפי שאומר הפסוק 'ארור מקלה אביו ואמו' (דברים כ"ז, ט"ז). החיי אדם אומר שאנשים שאינם מחזיקים טובה להוריהם 'יתאלמון וישתקו ויתחרשו', כלומר יאבדו את נשותיהם ואת יכולת הדיבור והשמיעה שלהם."

"אוי ואבוי! טוב, הבה נהיה מעשיים, יוסי. כיצד עלינו לכבד את הורינו ולירא מפניהם?"

"הדינים האלה מצויים בשולחן ערוך יורה דעה סימן ר"מ, ברמב"ם, הלכות ממרים פרק ו', בחיי אדם כלל ס"ז, ובקיצור שולחן ערוך – סימן כ"ו. בקצרה, עלינו לכבדם בכך שנגיש להם מזון ומשקה, נלביש אותם ונלווה אותם בשעה שהם נכנסים או יוצאים. כל זה צריך להעשות בשמחה ובמאור פנים. והיראה מפניהם כוללת את האיסור לעמוד, לשבת או להתפלל במקומם הקבוע, והאיסורים לחלוק עליהם או לאשר את דבריהם, ולקרוא להם בשמם. יש האומרים שכיבודם כולל גם להכיר בגדולתם ולאהוב אותם באותה מידה שהם אוהבים אותנו."

"אני מוכן לכבד את הורי בכל ליבי, יוסי. יהי רצון שתזכה לברכת ה' ולשכר רב."

ילדים יקרים ...

אנו חבים את הדבר היקר ביותר בעולם להורינו – את חיינו! כיצד נוכל אי פעם להחזיר להם כגמולם? ע"י התייחסות בכבוד וביראה. אין זו סתם מצווה, אלא מצווה גדולה מאוד! היא היסוד לכל התורה כולה! הקב"ה עוד הוסיף וחיבב עלינו את המצווה כאשר כתב לנו בתורה כמה עצום שכרה בעולם הזה ובעולם הבא. ילדים יקרים, הוריהם אוהבים אתכם יותר מכל דבר אחר בעולם. החזירו להם אהבה! העריכו את כל מה שעשו בעבורכם! וכאשר תחוש זאת בלבבכם, הרי הכבוד והיראה יבואו מעצמם, כדבר טבעי. ובכל פעם שתראו את אביכם או אמכם, אמרו לעצמכם שוב ושוב: "אני חב לך את חיי! בוודאי שאכבד אותך ואירא מפניך!"

אני חב לך את חיי

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה' (דברים כ"א, י"ח). "להיות בן סורר ומורה זוהי עבירה חמורה מאוד, יוסי. בן כזה נענש במיתה."

"כן, חיים, ה' ירחם. כיצד הגיע למצב זה?" "בפסוק עצמו ישנו רמז לתשובה לשאלתך: 'איננו שומע בקול אביו ובקול אמו'. ילד שאיננו מציית להוריו עלול להסתבך בצרות." "זהו אחד היסודות של מצוות כיבוד ומורא אב ואם, חיים: שמיעה בקולם."

"יש לי שאלה לגבי מצווה זו, יוסי. אולי תוכל לענות עליה." "אנסה בעז"ה."

"בתלמוד הירושלמי בתחילת מסכת פאה, מכונה מצוות כיבוד אב ואם 'חמורה שבחמורות'. מדוע מצווה זו כה חמורה?" "הרבה דברים נכתבו בנושא זה, חיים. מצוות כיבוד אב ואם היא אחד מעשרת הדברות. המצוות שמופיעות בעשרת הדברות הן הבסיסיות ביותר, והן משמשות יסוד לכל תרי"ג המצוות. כיבוד אב ואם, אם כן, הוא אכן אחד מיסודות התורה. אך חז"ל ייחסו למצווה זו חשיבות רבה עוד יותר. בתנא דבי אליהו (פרק כ"ו) מוסבר שכל עשרת הדברות קשורות לכיבוד אב ואם. מי שמכבד את הוריו לעולם לא יבוא לעבור על שאר המצוות."

"אני מבין."

"יותר מזה, התורה עצמה קושרת בין כיבוד הורים ומוראם לבין כיבוד הבורא והיראה ממנו, כפי שנאמר בפסוקים: 'כבד את ה' מהונך' (משלי ג', ט') וכן 'כבד את אביך ואת אמך' (שמות כ', י"ב). 'את ה' אלווקך תירא' (דברים ו', י"ג), 'ואיש אמו ואביו תיראו' (ויקרא י"ט, ג')."

"קשר המעורר מחשבה."

"ועוד, מי שמקלל ח"ו את הוריו דינו מיתה, כשם שברכת (=קללת) ה' מחייבת מיתה. החובל בהוריו (מכה המוציאה דם), גם כן דינו מוות, בשעה שהעבירה של חובל בחבירו היא בגדר דיני מדין – דבר שהעונש עליו הוא תשלום ממון. דינים אלה כולם מעידים על החומרה שבמצוות כיבוד אב ואם."

"אני מבין שזהו נושא חשוב ביותר, יוסי. הרשה לי לשאול אותך שאלה בסיסית עוד יותר: מדוע כה חשוב לכבד את ההורים?" "הממ... נראה לי שהדרך הטובה ביותר להסביר את הדברים היא באמצעות הבאת דוגמה קיצונית של המידה ההפוכה – חוצפה. הבה נחשוב על פרעה, שאמר: 'לי יאורי ואני עשיתי' (כלומר, אני עשיתי את היאור; יחזקאל כ"ט, ג'). הוא האמין שהוא אלוקים." (שמות רבה)

"מגוחך מאוד."

"נכון, אך עם גישה כזאת, הוא מרגיש חופשי מן החובה לכבד כל דבר אחר, כולל את ה'. ולכן אמר 'מי ה' אשר אשמע בקולו?' (שמות ה', ב')."

"אני מתחיל להבין, יוסי. אם לא נכבד את הורינו כיאות, הרי אז אנו עושים עצמנו ככופרים בעובדה שהם הביאו אותנו לעולם."

"נכון. הגמרא (קידושין ל' ע"ב) אומרת ששלושה שותפים הן באדם: הקב"ה, אביו ואמו. שלושת אלו מעניקים לילד חיים. אנו חבים את חיינו להורינו. וכעת אשאל אותך, חיים: האם יש משהו יותר יקר מחיים? תאר לעצמך שאומרים למישהו שנתר לו עוד חודש אחד בלבד לחיות, אך שאם ישלם סכום כסף עצום יוכל להאריך את חייו בחמש שנים. האם יש מישהו בעולם שהיה מסרב לשלם את הסכום הנדרש?"

"ודאי שלא! החיים יקרים יותר מכל דבר אחר."

"בדיוק כך. הורינו העניקו לנו חיים, הדבר היקר ביותר בעולם."